

ULUSLARARASI NAHÇIVAN MUHTARİYETİ'NİN / ÖZERKLİĞİ'NİN 90. YILI KONFERANSI

Nail TAN*

Bugün Azerbaycan Cumhuriyeti'ne bağlı Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti, Türkiye Cumhuriyeti'nin de desteğiyle 9 Şubat 1924 tarihinde muhtar (özerk) cumhuriyet yönetimine kavuşmuştu. Bakü'den bir hayli uzaklıkta olması, aradaki toprakların Sovyetler Birliği'nin takdiri sonucu Ermenistan'a bırakılması dolayısıyla muhtar / özerk yapı bir zorunluluk hâline gelmişti. Nitekim, Nahçıvan'ın varlığını koruması ve gelişmesi için muhtar / özerk yönetim sistemi önemli yararlar sağlamıştır.

Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Başkanı Sayın İlham Aliyev'in 14 Ocak 2014 tarihli serencamı / emri çerçevesinde bu yıl Nahçıvan'da mahallî ifadeyle muhtariyetin / özerkliğin 90. yılı kutlanmaktadır.

90. yıl kutlamalarının en önemli olaylarından biri, 4-5 Temmuz 2014 tarihleri arasında Nahçıvan'da düzenlenen uluslararası konferanstı. Konferansın adı; "Nahçıvan'ın Muhtariyeti, Tarihî Nailiyettir / Nahçıvan'ın Özerkliği, Tarihî Muzafferiyettir" olarak belirlenmişti. Konferans, Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti Yüksek Meclis Başkanı Sayın Vasif Talibov'un himayelerinde, Azerbaycan Millî İlimler Akademisi (AMEA) Nahçıvan Bölmesi / Bölümü tarafından düzenlenmişti.

Konferansa, başta Azerbaycan Cumhuriyeti ve Nahçıvan Muhtar Cumhuriyeti'nden olmak üzere Amerika Birleşik Devletleri, Rusya Federasyonu ve Türkiye'den 72 bilim adamı ve uzman katılarak bildiri sundu.

Konferansın açılışı ve bildirilerin sunulması, Akbulak mevkiinde yeni inşa edilmiş olan otel, konferans salonu ve lokantada gerçekleştirildi.

---

* Kültür ve Turizm Bakanlığı Emekli HAGEM Genel Müdürü, Halk Bilimci. hayrettinivgin@gmail.com

Uluslararası konferansın açılış töreni, 4 Temmuz 2014 Cuma günü 12.00-14.00 saatleri arasında yapıldı. AMEA Nahçıvan Bölümü Başkanı Ord. Prof. Dr. İsmail Hacıyev'in yönettiği açılış oturumunda ilk sözü, Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti Yüksek Meclis Başkanı Sayın Vasif Talibov aldı. Asıl mesleği tarih profesörlüğü olan Sayın Talibov, özerkliğin Nahçıvan'a yararlarını anlattı. Neden özerklik yoluna gidildiğini açıkladı. Bu açış konuşmasının ardından AMEA'ya haberleşme üyesi seçilen altı Nahçıvanlı bilim adamına (Prof. Dr. Tariyel Talibov, Prof. Dr. Saleh Meherremov, Prof. Dr. Fahreddin Seferli, Prof. Dr. Alieddin Abbasov, Prof. Dr. Zahmet Şahverdiyev, Prof. Dr. Âdil Bağirov) berat ve madalyaları verildi. Ardından Sayın Talibov ile AMEA Başkanı Ord. Prof. Dr. Âkif Alizade arasında iş birliği protokolü imzalandı. Daha sonra konferans açılış bildirilerinin sunulmasına geçildi. Sırasıyla şu bildiriler sunuldu:

Ord. Prof. Dr. Âkif Alizade–Azerbaycan Millî İlimler Akademisi Başkanı: “Kadim Diyarın Büyük Hizmetleri ve Çağdaş Gelişme”

Ord. Prof. Dr. Ârif Mehdiyev–Azerbaycan AAK / Âli Attestasiya Komisyonu/YÖK karşılığı kuruluş Başkanı: “Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nde Yüksek İhtisaslı İlmî Kadroların Hazırlanmasında Azerbaycan Devlet Başkanının Yanında AAK'nin Rolü”

Doç. Dr. Oleq Kuznetzov–Rusya Federasyonu: “1921 Moskova ve Kars Antlaşmalarına Göre Nahçıvan'ın Uluslararası Hukukî Statüsü”

Ord. Prof. Dr. Naile Velihanlı–AMEA: “Nahçıvan'a Karşı Asılsız Ermeni İddiaları”

Prof. Dr. İbrahim Ethem Atnur – Türkiye Cumhuriyeti Türk Tarih Kurumu: “Emperyalizmin Esaretinden Muhtariyete”

Ord. Prof. Dr. İsmail Hacıyev–AMEA Nahçıvan Bölümü Başkanı: “Nahçıvan'ın Muhtariyet Statüsü ve Muhtar Cumhuriyetin Kurulması”

Bildiriler, öğleden sonra Akbulak köyünün yeni inşa edilen okulunda, beş ayrı salonda sunuldu. Son beş yılda Nahçıvan'ın 220 köyünün tamamına doğalgaz götürüldüğü gibi her birine bilgisayar ve teknoloji destekli okullar yapılmıştır. Konferansta Nahçıvan'ın tarihi, kültürü, dil ve edebiyatı, halk bilimi, sanatı, ekonomisi alanlarında sunulan 72 bildiriden sadece kültür, dil ve edebiyatla ilgili olanları sıralamak durumundayız. Ancak, Türkiye Cumhuriyeti'nden konferansa katılanların bildirilerinin başlıklarını da belirtmeyi bir görev biliyoruz:

Prof. Dr. Teymur Kerimli -AMEA: “Fuzulî Edebî Mektebinin Devamcısı Heyran Hanım”

Ord. Prof. Dr. Ebülfez Quliyev: “Muhtariyet Döneminde Nahçıvan Ağız ve Şivelerinin Öğrenilmesi”

Prof. Dr. Âdil Bağirov: “Nahçıvan Yer Adlarının Kaynakları”

Dr. Tofiq Babayev: “Nahçıvan’ın Söz Hazinesi ve Etnografik Yorumlar”

Dr. Rafiq Babayev-Dr. Ekrem Hüseyinzade: “Muhtariyet Yıllarında Nahçıvan Folklor Ürünlerinin Derlenmesi ve Yayınlanması”

Dr. Zülfiyye İsmail- Dr. Ramiz Kasımov: “Nahçıvan Muhtar Cumhuriyeti’nde Bilimin Gelişmesi (1995-2013)”

Dr. Mehseti İsmail: “Nahçıvan’da Folklorun Araştırılması Tarihine Dair”

Hayrettin İvgin: “Nimetullah Nahçıvani”

Nail Tan: “Osmanlı İmparatorluğu Devrinde Nahçıvan’la Bazı İdari İlmî, Bedii Sanatlar Münasebetlerine Dair Notlar”

Dr. Yaşar Kalafat: “Nahçıvan–Anadolu Türk Kültür Köprüsünde Folklor İncelemeleri”

Dr. Vaqif Memmedov: “Muhtariyet Döneminde Nahçıvan’da Edebî Muhit”

İsa İbrahimoglu: “Türkiye Nahçıvan Arasında Kültürel İktisadi İlişkiler (1918-1920)”

Dr. Toğrul Halilov: “Nahçıvan’la Türkiye Arasında Kültürel İktisadi İlişkiler (1993-2003)”

Dr. Zeynep Quliyeva: “Muhtariyet Döneminde Nahçıvan’da Kurulan Müzeler”

Dr. Nigâr Sadıqzade: “Nahçıvan’da Edebî Muhit”

Dr. Sebuhi İbrahimov–Fahreiddin Eylazov: “Muhtariyet Döneminde El Yazması Örnekleri”

Qadir Ekberov: “Nahçıvan Muhtar Cumhuriyeti’nde Manevi Kültürün İnkişaf İstikametleri (1991-2014)”

Konferans sırasında şehir gezisi düzenlendi. Gezi esnasında restorasyonu biten Nahçıvan Han Sarayı ile Haydar Aliyev Müzesi, Hz. Nuh’un Türbesi, AMEA Nahçıvan Bölümü Botanik Bahçesi ve kaledeki müze gezildi. Yeni açılan Ticaret Merkezinde Nahçıvan’ın on yılda geldiği nokta, ihracatının it-halatından fazla olması durumu hayranlıkla müşahede edildi.

Konferansta, Türkiye Cumhuriyeti açısından önemli bir olaya şahitlik edildi. Nahçıvan tarihi alanındaki araştırma ve yayınları dolayısıyla Prof. Dr. İbrahim Ethem Atnur’a, Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti’nin altın hizmet nişanı verildi. Bu nişan, konferansa katılan sadece bir bilim adamına verilmesi açısından çok önemlidir.

Özerk Nahçıvan Cumhuriyeti’nin 90. yılını *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi* olarak içtenlikle kutluyoruz.

